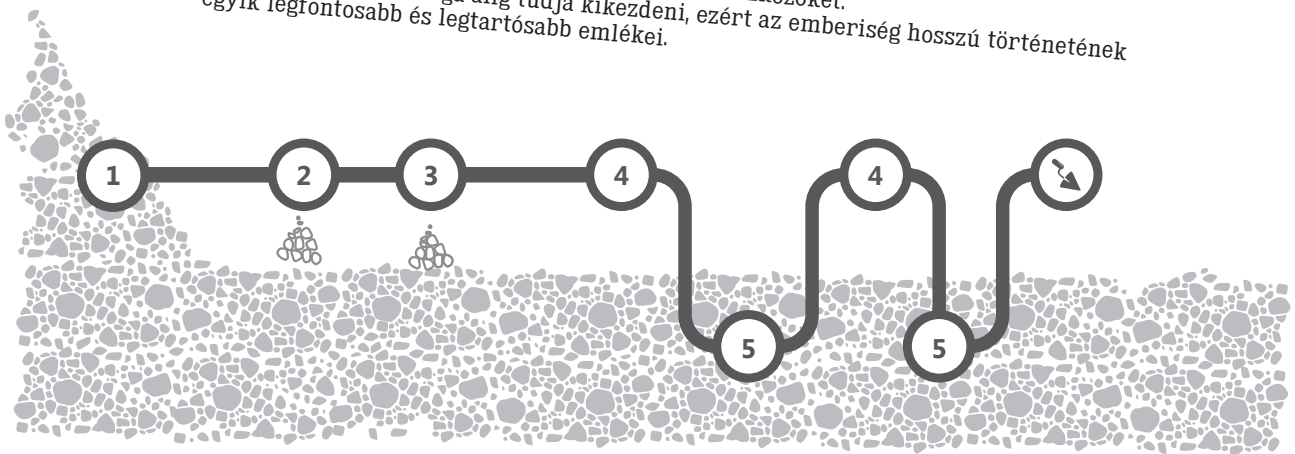

A ROCK ÖRÖK ÉS ELPUSZTÍTHATATLAN!

egy kőeszköz élete

Őseink majdnem hárommillió éve készítenek kőeszközöket. A kőeket az idő vasfoga alig tudja kikezdeni, ezért az emberiség hosszú történetének egyik legfontosabb és legtartósabb emlékei.

Egy kőeszkővel rengeteg dolog történik a nyersanyag kitermelésétől a megtalálás pillanatáig. A történet kiolvasható a kőeken megmaradt nyomokból.

1 Az eszköz **nyersanyagát** különböző helyekről szerezték be a pattintók. Sok kőzet származási helye ma azonosítható, mint a tokaji obszidián, vagy a teveli kova.

A nyersanyagrögöt egy-két leütéssel **tesztelték**, hogy lássák, milyen minőségű anyag rejtőzik a kéreg alatt.

2 A rögöt aztán különféle módszerek szerint püfölték tovább. Az **elsődleges megmunkálás** célja általában az, hogy a rögöt éles szilánkokat pattintsanak le. Mindenkinek volt valamilyen jól bevált módszere a pattintásra, így alakultak ki a kőmegmunkálás technológiái, amit a régész felismer a kő felületén maradó nyomokból.

A rögöt, amiről a szilánkok származnak, **MAGKÓ**-nek hívjuk.

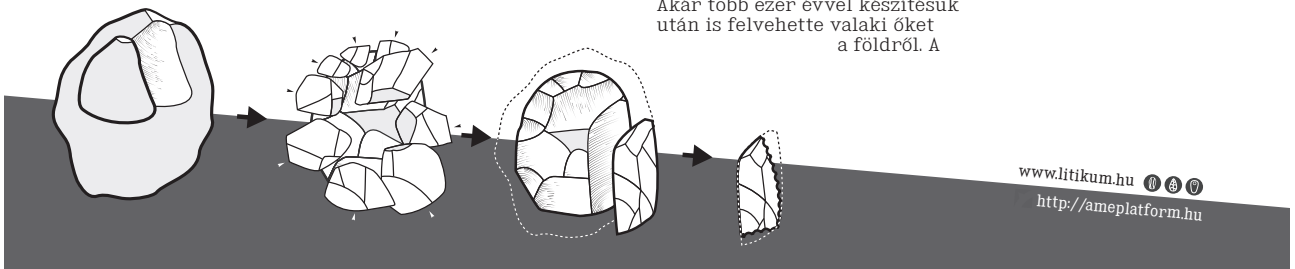
3 A leválasztott darabok egy részét azonnal felhasználták. Az éles kőszilánk például kiválóan alkalmas borotválkozásra. Néhány szilánkon a pattintó tovább dolgozott - nyelet, fűrészfogakat, és sok egyéb hasznos holmit alakított ki rajtuk. Ezt hívjuk **másodlagos megmunkálás**nak.

4 5 A kőeszközök általában készítőiket szolgálták, de később sem veszték feltétlenül kárba. Akár több ezer évvel készítésük után is felvehetette valaki őket a földről. A

használat nyomainak elemzésével ezek az epizódok deríthetők fel.

A kőek élete ma leletként folytatódik. A régészt **MINDEN EGYES KŐ** lázba hoz, nem csak a szép és alaposan megmunkált darabok. Mindegyik szilánknak, még a hulladéknak is megvan a helye a magkövön, mint egy nagy kirakós játékban.

A kőek csak együtt képesek nagy sztorikat mesélni a pattintók múltbéli életéről, ezért fontos, hogy minden darabot megtaláljunk egy lelőhelyen.

www.litikum.hu
<http://ameplatform.hu>

A kőeszköz részei

A különböző technikák, mesterfogások különféle nyomokat - stigmákat - hagynak a kőeszközökön.

Ezeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a pattintó milyen eszközöket használt munkája során, mennyire volt ügyes és tapasztalt, mit szeretett volna készíteni, és pontosan hogyan dolgozott.

A stigmák segítenek abban is, hogy a kőeszközök egymáshoz való viszonyát megértsük. A pattintott kő hátlapján a leválasztás erejének és irányának jeleit látjuk. A szilánk előlapján korábbi leválasztások „lábnyomai” maradtak meg.

A régész gondolatban visszafejti a pattintási műveletek sorozatát, újraépíti a magkövet, amiről a szilánkok származnak. Néha a darabokat valóban össze is lehet illeszteni. Így követjük a leletek élettörténetét.

A kőeszközök alapos vizsgálatához minden apró részletet érdemes elnevezni. A nevek nagy részét francia kutatók ajándékozták a világnak. Sőt: a kőek rajzolásának szabályait is ők alkották meg.

1 - A kis nyíl jelzi, hogy a szilánkot ebből az irányból

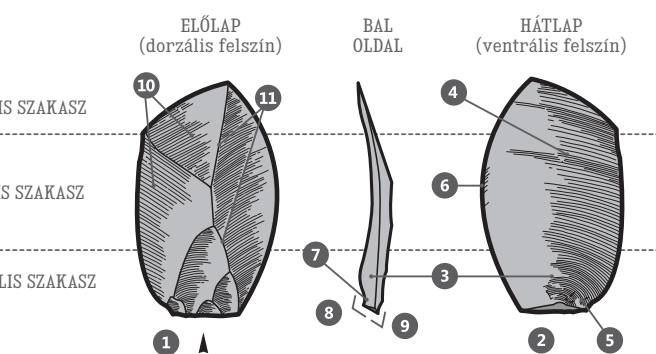
érte erőhatás, a pattintó itt ütött a magkőre, hogy leszakadjon ez a szilánk. A leválasztás iránya szerint tájoljuk a kőeket, az ütési pontja kerül alulra.

2 - Talon (talon)
Ez a kis felület maradt abból a felszínből, amire a pattintó eredetileg ráütött - ez a szilánk talpa.

3 - Bulbus (bulbe)
Az ütési nyomán erőhatás hullámzik végig a magkő anyagában, aminek hatására a szilánk leszakad. Ennek az erőnek egyik jele a bulbus, a szilánk alján látható hasas kitérőmelkedés.

4 - Hullámfodrok
Az ütési ereje ezeket a hullámszerűen terjedő redőcskéket alakítja ki a hátlapon.

5 - Az erőhatás néha olyan nagy, hogy a leütési ponttól sugárszerűen terjedő extra repedések

látásznak.

6 - Szálkák (lancettes)
Az erőhatás kiindulópontja felé mutató apró rovátkák a szilánk felületén. Segítenek a helyes tájolásban.

7 - Ajak (lèvre)
Homorú szakasz a talon pereme és a bulbus között. Ha nem kővel, hanem például agancssal ütünk a magkőre (mert ilyen „puha” ütőkkel is lehet szilánkot gyártani), gyakran alakul ki ajak.

8 - Leválási szög
A talon és a hátlap által bezárt

szög.

9 - Leütési szög
A talon és az előlap által bezárt szög. Ha az értéke nagyobb, mint 90 fok, a pattintó nem kővel, hanem puha ütővel választotta le a szilánkot a magkőről.

10 - Leválasztási negatívok
A korábban leválasztott szilánkok nyomai a darab előlapján. Ezek a nyomok más szilánkok hátlapjai után maradó „negatívok”

11 - Bordák (nervure)
A leválasztási negatívok peremei.